

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2021 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylül 2022

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	6
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	7
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	7
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	8
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	10
7.	DENETİM BULGULARI.....	10

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: 2021 Yılı Sonu Personel Hizmet Sınıfı ve Dağılımı.....	3
Tablo 2: 2021 Yılı Bütçe Gerçekleşme Tablosu	4

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AVRO	: Avrupa Birliği Para Birimi
ÇED	: Çevresel Etki Değerlendirmesi
ETKB	: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
EBYS	: Elektronik Bilgi Yönetim Sistemi
EKUAL	: Elektronik Kaynaklar Ulusal Akademik Lisansı
ISO/IEC	: Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi
KDV	: Katma Deđer Vergisi
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
MAPEG	: Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü
MBYBS	: Maden Bilişim Yönetim Bilgi Sistemi
MİGEM	: Maden İşleri Genel Müdürlüğü
MTA	: Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
MTAIC	: MTA Uluslararası Madencilik Anonim Şirketi
PESTLE	: Politik, Ekonomik, Sosyal, Teknolojik, Yasal, Çevreci
SGB	: Strateji Geliştirme Başkanlığı
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. Maden Arama ve Araştırma Faaliyetleri Kapsamındaki Arazi Çalışmalarına Başlamadan Önce Yöre Halkının Yeterince Aydınlatılmaması Sebebiyle Sorunlar Yaşanması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Maden Tetkik ve Arama (MTA) Genel Müdürlüğü, ülkemiz maden ve hammadde kaynaklarını araştırmak, rezerv ve tenörlerini tespit ederek ekonomiye kazandırmak amacıyla 22.06.1935 tarihinde 2804 sayılı Kanun ile Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Genel Direktörlüğü olarak kurulmuştur. Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Genel Direktörlüğü'nün adı, 13.12.1983 tarih ve 186 sayılı KHK'nın geçici 5' inci maddesiyle Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir.

MTA Genel Müdürlüğü, arama ve araştırma çalışmalarını 2804 sayılı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Kanunu hükümlerine göre yürütmektedir. Ayrıca 3213 sayılı Maden Kanunu ve 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu ile Kuruma verilmiş görev ve yetkiler bulunmaktadır.

Kurumun 2804 sayılı Kanun kapsamında görevleri; yer kabuğunun jeolojik yapısını ve özelliklerini araştırmak, Türkiye'nin jeolojik bilgilerini üretmek, genel jeolojik haritalar ve veri bankası oluşturmak, maden aramak, araştırmak, bulmak, bulunmasına ait alt yapı bilgilerini üretmek, geliştirmek amacıyla inceleme ve çalışmaları yapmak, yaptırmak, Ülkemizin kıta sahanlığına ait bilgiler üretmek, arşivlemek, değerlendirmek ve kullanıcıların erişimine sunmak, yer bilimleri ve madencilik ile ilgili araştırma ve geliştirme faaliyetleri ile analiz/test deney, ürün ve süreç geliştirme çalışmaları yapmak, doğal afetlerle ilgili araştırmalar yapmak ve alt yapı bilgisi oluşturmak, çevre jeolojisi, jeoteknik, arazi kullanım potansiyeli ve Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) konularında görüş oluşturmak, incelemeler yapmak, plan ve harita hazırlamak, alt yapı bilgileri üretmek, görev alanı ile ilgili olarak personel yetiştirmek, yetiştirilmesine yardım etmek, bu amaçla çalışan kuruluşlar ile iş birliği yapmak, uzman kuruluşlar ile uluslararası düzeyde faaliyet yürütmek, yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilerle bilimsel ve teknik iş birliği yapmak, kongre, sempozyum gibi bilimsel etkinlikleri düzenlemek ve desteklemek, görev alanı ile ilgili yayın faaliyetlerinde bulunmak, fizibilite raporları hazırlamak, dokümantasyon, enformasyon ve bilgi bankası oluşturmak, müze ve arşiv gibi destek birimleri kurmaktır.

2804 sayılı Kanun'da 04.06.2016 tarihinde yapılan değişiklik ile MTA Genel Müdürlüğü görevleri kapsamına giren iş ve hizmet konularında 11.09.1981 tarih ve 2522 sayılı Kamu Kuruluşlarının Yurt Dışındaki İhalelere Katılması Hakkında Kanun'a tabi olmaksızın,

bağlı bulunduğu Bakanlık onayı ile yurt dışında arama ve araştırma faaliyetleri yapmaya, bu faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla yurt içinde ve yurt dışında şirket kurmaya, yerli ve/veya yabancı gerçek veya tüzel kişilerle yurt içinde ve yurt dışında şirket veya ortaklık kurmaya, imtiyazlı ortak olmaya, şirketler veya ortaklıklarla ilgili her türlü pay, hisse senedi ve diğer ortaklık paylarını alıp satmaya ve yurt dışında çalışma büroları açmaya yetkili kılınmıştır. Bu çerçevede hazırlanan MTA Genel Müdürlüğünün Yurt Dışı Faaliyetlerine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 24.8.2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlar Bakanlığına bağlı bir Kurum olan Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü, 5018 sayılı Kanun'a ekli II-Sayılı Cetvelde belirtilen B- Özel Bütçeli Diğer İdareler arasında yer almaktadır.

Kurum teşkilat yapısı; Genel Müdür ve dört Genel Müdür Yardımcısı, dokuz ana hizmet birimi, beş danışma ve denetim birimi, yedi yardımcı hizmet birimi ile Sivas, Konya, Kızılcahamam, Malatya, İzmir, Balıkesir, Zonguldak, Kocaeli, Adana, Trabzon, Van, Diyarbakır illerinde teşkilatlanmış on iki Bölge Müdürlüğünden oluşmaktadır.

Merkez Birimlerini oluşturan Daire Başkanlıklarının yapılanması teknik dairelerde Daire Başkanı, Koordinatör, Birim Yöneticisi; idari dairelerde ise Daire Başkanı, Şube Müdürü, Şef şeklindedir.

Bölge Müdürlükleri, Genel Müdür Yardımcısı'na bağlı olarak faaliyet göstermektedir. Bölge Müdürlükleri'nin yönetimi; 1 Bölge Müdürü, 2 Bölge Müdür Yardımcısı, Planlama Koordinasyonu, Jeoloji-Etüt, Sondaj-Hafriyat ve Makine İkmal olmak üzere 4 Başmühendislik ile Personel, İdari İşler, Muhasebe, Büro Satın Alma Servis Şefliklerinden oluşmaktadır.

MTA Genel Müdürlüğü arama-araştırma çalışmalarını yılı yatırım programı çerçevesinde Kuruluş Kanunu'nun 10' uncu maddesi gereğince hazırlanan ve Bakanlık onayı ile yürürlüğe giren İş Programı kapsamında oluşturduğu projeler ile yürütmektedir. Projeler, ana hizmet birimlerinin koordinatörlüğünde, Bölge Müdürlüklerinin lojistik desteği ile sürdürülmektedir.

2021 yılı sonu itibarıyla Kurumda istihdam edilen toplam 2.731 personelin hizmet sınıfları ile merkez ve taşra teşkilatı itibarıyla dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: 2021 Yılı Sonu Personel Hizmet Sınıfı ve Dağılımı

Hizmet Sınıfı		Merkez	Bölge	Genel
Memur	Teknik Hizmetler Sınıfı	1.077	402	1.479
	Genel İdare Hizmetleri Sınıfı	271	216	487
	Avukatlık Hizmetleri Sınıfı	10	0	10
	Sağlık Hizmetleri Sınıfı	12	0	12
	Yardımcı Hizmetler Sınıfı	17	3	20
	Toplam	1.387	621	2.008
Kadrolu İşçi		476	243	719
Sözleşmeli Personel		2	2	4
Genel Toplam		1.865	866	2.731

Ayrıca 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun kapsamında yüksek lisans ve doktora eğitimi almak üzere toplamda 234 öğrenci Kurum adına Milli Eğitim Bakanlığı tarafından burslu olarak yurt dışına gönderilmiş, hâlihazırda öğrenimini tamamlayan 87 kişi Kurumda göreve başlamıştır.

1.3. Mali Yapı

MTA Genel Müdürlüğü 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na tabi özel bütçeli bir kamu idaresi olup hazineden genel bütçe kanunları ile aldığı ödeneklerin yanında görevleri kapsamında yapmakta olduğu analizler, danışmanlıklar ve sondaj faaliyetleri ile kamuya ait maden sahalarının satışı karşılığında aldığı buluculuk haklarından elde ettiği özel gelirler ile faaliyetlerini yürütmekte ve giderlerini finanse etmektedir.

Kurumun mali işlemleri; 5018 sayılı Kanun'un 49 ve 80' inci maddelerine dayanılarak düzenlenen ve Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ile belirlenen esaslara uygun olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın "Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi" üzerinden yürütülmektedir.

Kurumun merkezi mali iş ve işlemleri Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı tarafından, Bölge Müdürlüklerinin mali işlemleri ise bu birimler tarafından gerçekleştirilmektedir.

Kurum, Genel Müdürlükte bulunan Muhasebe Yetkilisi ve buna bağlı 12 Bölge Müdürlüğünde Kurulu muhasebe birimleriyle ve Genel Müdürlükte 18 ve Bölge Müdürlüklerinde 12 olmak üzere toplam 30 harcama birimi ile mali iş ve işlemlerini yürütmektedir.

Kuruma 2021 yılı için Bütçe Kanunuyla verilen ve yılsonu itibarıyla gerçekleşen bütçe verileri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2021 Yılı Bütçe Gerçekleşme Tablosu

A-Gelirler	Başlangıç Bütçesi	Yıl Sonu Gerçekleşme		Gerçekleşme Oranı (%)	
Toplam Gelir	783.715.000,00	1.146.456.171,99		146,28	
Öz Gelir	270.000.000,00	493.865.070,99		182,91	
Hazine Yardımı	508.715.000,00	652.591.101,00		128,28	
Net Finansman	5.000.000,00	-		-	
Devreden Akreditif	21.084.673,04	21.084.673,04		-	
B-Giderler	Başlangıç Bütçesi	Yıl İçi Ekleme	Yıl Sonu Bütçesi	Yıl Sonu Gerçekleşme	Yıl Sonu Bütçesine Göre Gerçekleşme Oranı (%)
Toplam Gider	783.715.000,00	334.029.696,04	1.117.744.696,04	1.100.865.385,92	98,49
1.Personel Giderleri	257.933.000,00	28.552.000,00	286.485.000,00	285.473.821,48	99,65
2.Sos.Güv.Prim Giderleri	49.503.000,00	6.053.000,00	55.556.000,00	55.313.098,85	99,56
3.Mal ve Hiz. Alım Gid.	49.546.000,00	6.492.101,00	56.038.101,00	52.469.885,40	93,63
5.Cari Transferler	28.733.000,00	0,00	28.733.000,00	23.494.085,91	81,77
6.Sermaye Giderleri	398.000.000,00	172.932.595,04	570.932.595,04	564.114.494,28	98,81
8.Borç Verme	0,00	120.000.000,00	120.000.000,00	120.000.000,00	100,00

2021 yılı başlangıç ödeneği 385.715.000,00 TL olan cari giderler bütçesine; 7258 sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun 5 ve 6'ncı maddelerine göre ödenek ekleme işlemi yapılarak cari giderler bütçesi 426.812.101,00 TL olmuş ve sonuçta 2021 yılında cari giderler 416.750.891,16 TL olarak gerçekleşmiştir.

Ayrıca 2804 sayılı Kuruluş Kanunu'nun Ek 1'inci maddesi kapsamında MTA Uluslararası Madencilik AŞ (MTAIC)'nin sermaye artırımını için yeni açılan borç verme ödenek kalemine 7258 sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun 6 ncı maddesinin 5 inci bendi kapsamında 25.000.000,00 TL gelir fazlası ödenek ekleme işlemi ve 5 inci maddesi 2 nci bendi kapsamında 95.000.000,00 TL yedek ödenekten aktarma işlemi yapılmış olup toplam ödenek 120.000.000,00 TL olmuştur. Bu ödeneğin tamamı kullanılmıştır.

Yatırım Programı kapsamında başlangıç ödeneği 398.000.000,00 TL olan sermaye giderlerine 5018 Sayılı "Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 35 inci maddesi ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Uygulama Tebliğinin (Sıra No:2) VIII- Ödenek devir işlemleri başlıklı 2 'nci maddesi gereği önceki yıllarda açılmış akreditiflere ilişkin devredilen kredi artıklarının yılı bütçesinin ilgili tertiplerine 21.084.673,04 TL akreditif artığı ödenek ekleme

işlemi, 7258 sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun 6'ncı maddesinin 5'inci bendi kapsamında 143.887.922,00 TL gelir fazlası ödenek ekleme, 5'inci maddesinin 2'nci bendi kapsamında 2.194.000,00 TL yedek ödenekten ekleme işlemi ile 6'ncı maddesinin 1'inci bendi kapsamında kurumlar arası aktarma ile 5.766.000,00 TL olmak üzere toplam 172.932.595,04 TL ödenek eklenerek sermaye giderleri bütçesi 570.932.595,04 TL olmuş ve 2021 yılı 06-Sermaye Giderleri 564.114.494,28 TL olarak gerçekleşmiştir.

Ayrıca, Genel Müdürlük tarafından yürütülmekte olan ve TÜBİTAK tarafından desteklenen "Özbekistan ve Türkiye'nin Ofiyolitlerle İlişkili Maden Yataklarında Mantonun Etkisi" başlıklı ve 119N747 özel kod numaralı proje kapsamında yapılan çalışmalar için kullanılacak olan 207.244,94 TL Kurumun özel hesaplarında yer almaktadır.

Kurum Bütçe Giderleri önceki yıla göre toplamda %9,1 oranında artmış olup Sermaye giderleri %15,2 oranında azaldığı halde Personel Giderlerinin %21,6 ve Borç Verme Giderlerinin de %5.233,3 oranında artması sebebiyle toplam giderlerde artış sınırlı kalmıştır.

Bütçe Giderlerinin içinde en önemli artış %5.233,3 oranı ile Yurt Dışı Şirketlere yapılan sermaye aktarımlarında olmuş iken en önemli azalışlar %99,3 oranı ile Kurum ana hizmet faaliyetlerinden olan Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri ile %10,7 oranındaki Diğer Sermaye Giderlerinde gerçekleşmiştir.

Kurum Bütçe Gelirleri ise önceki yıla göre %20,2 oranında artmış olup bu artışta en önemli pay %65,4 ile Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar ile Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlere aittir.

MTA Genel Müdürlüğü Sosyal Tesislerinin 2021 yılı açılış bütçesi 1.433.870,68 TL'dir. Yıl içinde 2.972.116,56 TL gelir elde edilmesine karşılık 2.558.289,56 TL gider gerçekleşmiş olup 2022 yılına 1.847.697,68 TL devredilmiştir.

2804 Sayılı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Kanununun Ek 1 inci maddesi ve bu hükme dayanılarak düzenlenen MTA Genel Müdürlüğü Yurtdışı Faaliyetlerine İlişkin Usul ve Esaslar Yönetmeliği'ne göre yurt dışında arama, araştırma ve işletme faaliyetleri yapmak amacıyla kurulan; Türkiye'de yerleşik 132.250.000 TL'si ödenmiş 161.200.000 Türk Lirası nominal sermayeli MTA Uluslararası Madencilik Anonim Şirketi ile sermayeleri bu çatı şirkete ait bulunan, Sudan Cumhuriyeti'nde yerleşik tamamı ödenmiş 3.000.000 ABD Doları nominal sermayeli MTA Company Limited Şirketi, Özbekistan Cumhuriyeti'nde yerleşik tamamı ödenmiş 3.000.000 ABD Doları nominal sermayeli "MTA Tashkent Mining Şirketi ile

Nijer Cumhuriyeti'nde yerleşik tamamı ödenmiş 500.000 Avro nominal sermayeli MTAIC Niger Mining Limited Şirketleri vasıtasıyla, MTA Genel Müdürlüğü, yurt dışında da şirketlerin bulunduğu ülke mevzuatı ve esas sözleşmesindeki esaslar dâhilinde maden arama faaliyetleri yapmaktadır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında özel bütçeli bir idare olan Kurumun mali işlemleri, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde uygulanmakta olan muhasebe sistemi ve finansal raporlama standartlarına uygun olarak Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğiyle belirlenen ilke ve hesap planı çerçevesinde Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde oluşturulan Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi üzerinden muhasebeleştirilmekte ve raporlanmaktadır.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştay'a Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esasların 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay'a gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- Öz kaynak değişim tablosu,
- Bütçelenen ve gerçekleşen tutarların karşılaştırma tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim

hesabı icmal cetveli denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile Usul ve Esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tablolarından bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde

zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

MTA Genel Müdürlüğünde iç kontrol sisteminin oluşturulması için 06.02.2012 tarihli ve 0248 sayılı Makam Oluru alınarak İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı çalışmaları başlamış ve İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Hazırlama Grubu ve İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu oluşturulmuş ve Kurumun İç Kontrol Yönergesi'nin 28 inci maddesi kapsamında Kurulun oluşumu ve görevleri sürekli olacak şekilde belirlenmiştir. En son Kamu İç Kontrol Standartlarına uygun olarak hazırlanan 2020-2021 yıllarını kapsayan İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı ve Değerlendirme Raporu 13.03.2020 tarih ve 18994 sayılı Makam Oluru ile yürürlüğe girmiş ve Kurum internet sayfasında yayınlanarak duyurulmuştur.

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi yılda en az bir defa değerlendirilmekte, Kurumun İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı kapsamında sorumlu birim veya çalışma grubu/iş birliği yapılacak birim nezdinde yer alan eylemler değerlendirilerek raporlanmakta ve Üst Yöneticinin onayına sunulmakta olup İç Kontrol Standartları Uyum Eylem Planı değerlendirme çalışmalarında iç kontrol bileşenlerine ilişkin tespit edilen yetersiz hususlar yeni eylem planı ile revize edilmektedir.

İç Denetim Birimi Başkanlığında 5 adet iç denetçi bulunmaktadır. İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim ve raporlama çalışmaları mevcut olup her iç denetim faaliyetinde iç kontrol sisteminin yeterliliği değerlendirilmektedir..

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiş, iş akış süreçleri belirlenmiş, yetki devirleri ve sınırları İmza Yetkileri Yönetmeliği çerçevesinde yazılı olarak belirlenmiştir.

İdarenin yaptığı görevlendirmelerde, görevler ayrılığı ilkesini dikkate aldığı, Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmalarının yapıldığı, personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi ve disiplin işlemlerinin genel

mevzuat hükümlerine göre yapıldığı, bu hususlara yönelik insan kaynakları politikası belirlenmediği, hassas görevlere ilişkin prosedürlerin belirlendiği, ihtiyaç analizine dayalı hizmet içi eğitim planlamasının yapıldığı görülmüştür.

İdare, kendi birimleri ve personelinin katkılarıyla içerik olarak mevzuata uygun stratejik plan hazırlamış ve en son hazırlanan 2019-2023 Stratejik planı yürürlüğe konulmuştur.

Kurum bütçesinin performans hedefleri ve faaliyetlerle ilişkilendirildiği, Stratejik Plan kapsamında, Kurumun Stratejik Riskleri ve Kalite Yönetim Sistemi kapsamında Operasyonel Risklerinin kurum personelinin katılımıyla PESTLE analizi ile belirlendiği ve Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Kurumsal Risk Yönetimi Yönergesi'nin hazırlanarak 31.12.2021 tarihinde yürürlüğe konulduğu görülmüştür.

Risklerin değerlendirilmesinin yapılarak etki ve olasılık kavramları ile derecelendirildiği, belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetlerinin, birimlerin risk eylem planlarıyla belirlendiği, geliştirilen her bir kontrolün birim bazında sorumlularının belirlendiği, yönetimin ihtiyaç duyduğu gerekli bilgileri ve raporları üretecek ve analiz yapma imkanı sunacak SGB.net isimli yönetim bilgi sisteminin varolduğu, bu sisteme erişim için gerekli yetkilendirmelerin Bilimsel Dokümantasyon ve Tanıtma Dairesi Başkanlığı tarafından gerçekleştirildiği, kayıt ve dosyalama sisteminin güncel ve güvenilir olması için çalışmalar yürütüldüğü tespit edilmiştir.

İdare faaliyet raporlarının içerik olarak mevzuata uygun olarak hazırlandığı, faaliyet sonuçları ile değerlendirmelerin idare faaliyet raporunda gösterildiği, idare faaliyet raporunun kurumun web sitesinde yayımlandığı, Kurumda veri kayıt ve dosyalama sisteminin mevcut olduğu, Standart Dosya Planına uygun şekilde belgelerin dosyalanıp arşivlendiği, ayrıca Elektronik Belge Yönetim Sistemi Belgenet üzerinde de aynı uygulamanın yapıldığı, mevcut bilgi yönetim sistemlerinin bilgi güvenliğini ve yedekleme gerekliliklerini sağlayacak şekilde dizayn edilip ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemine sahip olan Kurumun buna uygun şekilde güvenlik ve yedekleme prosedürlerini oluşturduğu, fiziksel risklere yönelik olarak Felaket Kurtarma Merkezinin Kurum imkanları ile kurulduğu, Üst Yönetici ve Harcama Birimlerinin İç Kontrol Güvence Beyanını imzaladıkları görülmüş olup Kurumun iç kontrol sistemi ve kurumsal risk yönetiminin, üst yönetim ve kurum personeli tarafından sahiplenilmiş olduğu kanaatine varılmıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün 2021 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan, geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Maden Arama ve Araştırma Faaliyetleri Kapsamındaki Arazi Çalışmalarına Başlamadan Önce Yöre Halkının Yeterince Aydınlatılmaması Sebebiyle Sorunlar Yaşanması

MTA Genel Müdürlüğünce maden arama ve araştırma faaliyetleri kapsamında yürütülen arazi çalışmalarına mahalli halk tarafından engel olunması sebebiyle bazı arama faaliyetlerinin durdurulduğu görülmüştür.

2804 sayılı MTA Genel Müdürlüğü Kanunu'nun MTA Genel Müdürlüğü'nün başlıca vazifesini belirten 2'nci maddesinde, MTA'nın görevlerinin: "*Memleketimizde işletmeğe elverişli maden ve taşocağı sahaları bulunup bulunmadığını ve işletilen maden ve taşocaklarının daha faydalı surette işletilmelerinin nelere mütevakkıf olduğunu araştırmak, ... proje ve fenni raporlar, rantabilite hesapları tanzim etmek gibi bütün teknik ve ilmi işleri görmek..*" olduğu hüküm altına alınmış olup

2019-2023 Yıllarını kapsayan On Birinci Kalkınma Planı'nın Madencilik Bölümünde de; *“Madencilik sektöründe hammadde arz güvenliğinin sağlanması, madenlerin yurt içinde işlenerek katma değerinin artırılması yoluyla ülke ekonomisine katkısının geliştirilmesinin temel amaç olduğu belirtilerek, bu kapsamda; Çevre ve iş güvenliği mevzuatına uyum bilincinin artırılması, Ekonomik potansiyeli yüksek madenler ile diğer kritik hammaddelerin üretim altyapısının oluşturulması, Enerji sektörü ile sanayinin hammadde ihtiyacını karşılamak üzere ... nadir toprak elementleri, bor ve diğer ekonomik potansiyeli yüksek madenlerin aranmasına öncelik verilmesi ile Temel ve kritik madenlerin ve nadir toprak elementlerinin güvenli teminine yönelik yol haritasının hazırlanması”* hedeflenmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre, memleketimizde işletmeye elverişli maden sahalarının tespiti konusunda yetkili ve görevli olan MTA Genel Müdürlüğü'nün bu kaynakların ekonomiye kazandırılması doğrultusunda yaptığı arama çalışmalarının sağlıklı ortamda yürütülebilmesinin temini esastır.

Günlük yaşamda kullanılan ürünlerin önemli bir bölümü doğal kaynakların değerlendirilmesi sonucu elde edilmekte olup metalik ve endüstriyel madenler ile enerji hammaddeleri, madenler başlığı altında toplanmaktadır. Bu madenler enerji ve sanayinin temel girdilerini oluşturduğundan giderek artan talepleri karşılamak için de maden arama ve araştırma çalışmalarının artırılması ve yaygınlaştırılması Kalkınma Planında hedeflenmiştir.

Bilindiği üzere çevre, tüm toplumu ilgilendiren dolayısıyla çok taraflı ve disiplinli bir olgudur. Sanayinin gelişmesi, nüfus artışı vb. faktörler sonucu yaşanan çevre tahribatları günümüzde çevreye olan duyarlılığı artırmıştır. Çevre faktörü göz ardı edilerek herhangi bir madencilik faaliyetinin sürdürülmesi mümkün değildir.

Ancak; bu çalışmalar sırasında Kurum görevlilerinin, mahalli veya fiziki zorluklarla karşılaşmayacağı beklenmekle birlikte fiili durumda, KuzeyBatı Anadolu ve Ege Bölge Müdürlüklerindeki bazı maden arama projelerinde, yetersiz veya hatalı bilgi sahibi mahalli şahısların gösterdiği zorluklarla karşılaştıkları ve bu suretle arama faaliyetlerinin durdurulduğu tespit edilmiştir.

MTA Genel Müdürlüğü maden arama ve araştırma çalışmalarındaki çevreye olan duyarlılığının “Kamu Spotu” şeklinde doğru ve kolay anlaşılabilir tanıtımlarla anlatılması Kurum personelinin arazideki çalışma şartları açısından önem arz etmektedir.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü başta olmak üzere maden arama faaliyetlerinin çevreye duyarlı bir suretle yapıldığında, hem ülkemiz maden kaynaklarının ekonomiye kazandırılmasının mümkün, hem de mahalli hayata zararının olmayacağı hakkında kamuoyunun bilgilendirilmemesi, maden arama faaliyetlerinin güvenle sürdürülememesi ile ülke yeraltı maden kaynaklarının ekonomiye kazandırılmaması suretiyle ekonomik kayıplara yol açma riski taşımaktadır.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>